

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

Ze všech superhrdinů
je nejdívnější zdaleka.
Nic neumí a před domem
ho nóbl bourák nečeká.

Na Supermana nestačí –
ani na Batmana, bych řek.
Já ho mám ale nejradši:
jmenuje se The Flek.

Vysvětlivka: Superman a Batman jsou superhrdinové.

Nesviští kolem zeměkoule,
neumí vyslat rázové vlny,
nadání totiž má jen jedno:
na všem udělat hnusné skvrny.

Nelítá, neplave, neskáče,
což ho trápí nesmírně.
Kvůli své jediné schopnosti
zaplatí majlant v čistírně.

(T. Burton, *The Flek*, upraveno)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

- A) Ten, kdo v textu promlouvá, má nepochybně vřelejší vztah k Batmanovi než k The Flekovi.
- B) Ten, kdo v textu promlouvá, uvádí, že The Flek se ve všech ohledech vyrovná Supermanovi.
- C) Ten, kdo v textu promlouvá, tvrdí, že nadání The Fleka spočívá ve schopnosti vytvářet skvrny.
- D) Ten, kdo v textu promlouvá, se trápí, protože kvůli The Flekovi utrácí hodně peněz v čistírně.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o první sloce výchozího textu je pravdivé?

- A) V této sloce se spolu rýmují dva osmislabičné verše.
- B) V této sloce se spolu rýmují dva verše, z nichž pouze ten první je osmislabičný.
- C) V této sloce se spolu rýmují dva verše, z nichž pouze ten druhý je osmislabičný.
- D) V této sloce se spolu rýmují dva verše, z nichž žádný není osmislabičný.

Zdůvodnění

Osmislabičný verš je nejdívnější zdaleka se rýmuje s osmislabičným veršem ho nóbl bourák nečeká.

1 bod

3 Ve které z následujících možností jsou významové vztahy mezi slovy nejpodobnější vztahům mezi slovy SUPERHRDINA – SUPERMAN – BATMAN, užitými ve výchozím textu?

- A) stát – Švédsko – Asie
- B) hvězda – Slunce – Země
- C) vodstvo – Dunaj – Polabí
- D) pohoří – Šumava – Krkonoše

Zdůvodnění

Jak v zadané trojici slov, tak v možnosti D) je první slovo významově nadřazené druhému i třetímu slovu: *Superman* i *Batman* jsou *superhrdinové* (tento významový vztah vyplývá nejen ze samotné básně, ale i z uvedené vysvětlivky), *Šumava* i *Krkonoše* jsou *pohoří*.

Možnosti A), B) a C) nesplňují podmínky uvedené v zadání:

- slovo *stát* je významově nadřazené slovu *Švédsko*, nikoli však slovu *Asie* (slovo *Asie* totiž označuje jeden z kontinentů);
- slovo *hvězda* je významově nadřazené slovu *Slunce*, nikoli však slovu *Země* (slovo *Země* totiž označuje jednu z planet);
- slovo *vodstvo* je významově nadřazené slovu *Dunaj*, nikoli však slovu *Polabí* (slovo *Polabí* totiž označuje území podél řeky Labe).

max. 2 body

4 Vypište z každé z následujících vět (4.1 a 4.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

- 4.1 Poslední srpnová neděle bude již tradičně patřit fotbalovému utkání mezi týmy naší a sousední vesnice.
- 4.2 V nové škole ji upoutaly jak počítačové učebny, tak obě nedávno zrekonstruovaná hřiště.

Řešení

- 4.1 podmět – **neděle**; přísudek – **bude patřit**
- 4.2 podmět – **(jak) učebny, (tak) hřiště**; přísudek – **upoutaly**

max. 2 body

5 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
5.1 Rodiče koupili do obývacího pokoje krásné bavlněné závěsy.	☒	☐
5.2 Zrnkovou kávu je vhodné umlýt až těsně před přípravou nápoje.	☐	☒
5.3 Poslední zbytky špinavého sněhu smyl ze silnic včerejší prudký déšť.	☒	☐
5.4 Sýrové pohoštění pro příchozí ozdobila hostitelka hroznovým vínem.	☒	☐

Zdůvodnění

- Sloveso *umlít* je odvozené od slovesa *mlít*, které mezi vyjmenovaná slova nepatří (není příbuzné s podstatným jménem *mlýn*).

6 Přiřadte k jednotlivým větám (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 6.1 Špinavé prádlo jsme nejprve namočili do vlažné vody. _____
- 6.2 Po sezoně je třeba uklidit znečištěné ulice vedoucí na pláž. _____
- 6.3 Nemohli jsme se dočkat oficiální odpovědi ze sousední země. _____
- A) Pro větu platí: podtržená podstatná jména jsou stejného rodu a jsou užitá v různém pádě i v různém čísle.
- B) Pro větu platí: podtržená podstatná jména jsou stejného rodu a jsou užitá ve stejném pádě i ve stejném čísle.
- C) Pro větu platí: podtržená podstatná jména jsou stejného rodu a jsou užitá ve stejném pádě, ale v různém čísle.
- D) Pro větu platí: podtržená podstatná jména nejsou stejného rodu a jsou užitá ve stejném pádě i ve stejném čísle.
- E) Pro větu platí: podtržená podstatná jména nejsou stejného rodu a jsou užitá v různém pádě, ale ve stejném čísle.

Řešení a zdůvodnění

- 6.1 E)
Podstatné jméno *prádlo* je rodu středního a ve větě je užitó ve 4. pádě čísla jednotného; podstatné jméno *voda* je rodu ženského a ve větě je užitó v 2. pádě čísla jednotného.
- 6.2 C)
Podstatné jméno *ulice* je rodu ženského a ve větě je užitó ve 4. pádě čísla množného; podstatné jméno *pláž* je rodu ženského a ve větě je užitó ve 4. pádě čísla jednotného.
- 6.3 B)
Podstatné jméno *odpověď* je rodu ženského a ve větě je užitó v 2. pádě čísla jednotného; totěž platí i pro podstatné jméno *země*.

1 bod

7 Sdělení č. 1: „Myslím, že by ses měla Otovi hned omluvit, Věro, jinak bych to bohužel musel řešit s tvými rodiči.“

Sdělení č. 2: „Jestli se Otovi hned neomluvíš, Věro, budu to okamžitě řešit s tvými rodiči.“

Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje výše uvedená sdělení?

- A) V obou případech jde o sdělení adresované Věře, sdělení č. 1 je ale vyjádřeno ostřeji než sdělení č. 2.
- B) V obou případech jde o sdělení adresované Věře, sdělení č. 2 je ale vyjádřeno ostřeji než sdělení č. 1.
- C) V obou případech jde o sdělení adresované Otovi, sdělení č. 1 je ale vyjádřeno ostřeji než sdělení č. 2.
- D) V obou případech jde o sdělení adresované Otovi, sdělení č. 2 je ale vyjádřeno ostřeji než sdělení č. 1.

Zdůvodnění

V obou případech se mluvčí přímo obrací na Věru, obě posuzovaná sdělení jsou tedy adresována Věře. Sdělení č. 2 je vyjádřeno důrazněji, přísněji než sdělení č. 1, o čemž svědčí např. volba jazykových prostředků (*budu to okamžitě řešit* × *bohužel bych to musel řešit*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–12

Už odpradáвна velbloud vláčí těžký náklad pod žárem nelítostného slunce. Ne nadarmo se mu říká koráb pouště. Tento mohutný býložravec dokáže zázraky: bez vody vydrží prokazatelně přes dva týdny a po dlouhou dobu (údajně dokonce pět týdnů) přežije i bez jídla.

Velbloud je rychlý a vytrvalý běžec: za 12 hodin uběhne až 175 km. Radí se mezi mimochodníky (stejně jako např. žirafy či sloni). To jsou čtyřnozí živočichové, kteří při chůzi používají současně vždy dvě nohy na stejné straně těla (tj. buď na levém, nebo na pravém boku). Když tedy například vykročí oběma levýma nohama, obě pravé spočívají na zemi.

Na světě žijí velbloudi, kteří se pyšní dvěma hrby, a velbloudi jednohrbí (zvaní též dromedáři). Ti jsou sice o jeden výčnělek na hřbetě chudší, přesto mají v určitém směru nad těmi dvouhrbými navrch – tvoří totiž naprostou většinu světové velbloudí populace. Říká se, že v hrbech si velbloudi nosí vodu na dlouhou cestu. To je ale jen pověra. Mají v nich totiž uložen tuk (o hmotnosti až 35 kg), který slouží jako zásobárna energie pro horší časy. Velikost hrbů se mění v závislosti na množství uloženého tuku: *****.

Pro život v drsných podmínkách jsou velbloudi skvěle vybaveni. Klidně odpočívají na horkém písku, a přesto se nespálí. Ztvrdlá kůže, kterou mají na kolenou (a dromedáři navíc také na hrudi), totiž funguje jako ochrana před popáleninami. Velbloudi se ani příliš neboří do písku, a to díky specifickému tvaru nášlapné části nohy. Nelehké putování pouští jim usnadňují i tři víčka na každém oku a husté řasy: během písečných bouří tato výbava zmírňuje negativní vliv písku a silného větru na oči. Nehostinné prostředí pouště zkrátka pro tyto živočichy nepředstavuje žádný problém.

(Epocha 12/2023, upraveno)

1 bod

8 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

(Po doplnění možnosti musí být výchozí text smysluplný.)

- A) čím jsou hrby větší, tím menší jsou zásoby uložené energie, a to kvůli průběžnému ubývání tuku
- B) čím jsou hrby menší, tím větší jsou zásoby uložené energie, a to kvůli průběžné spotřebě tuku
- C) při dostatku potravy a vody jsou hrby větší, v opačném případě se v souvislosti se spotřebou tuku zmenšují
- D) při dostatku potravy a vody jsou hrby menší, v opačném případě se důsledkem ubývání tuku začnou zvětšovat

Zdůvodnění

Ve výchozím textu je uvedeno, že velbloudi mají v hrbech uložen tuk, který slouží jako zásobárna energie pro horší časy, a že velikost hrbů se mění v závislosti na množství uloženého tuku. Čím více tedy velbloudi přijmou potravy, tím více tuku se jim uloží v hrbech a ty se v souvislosti s ukládáním tuku zvětšují. Naopak při nedostatku potravy a vody velbloudi čerpají energii z tuku uloženého v hrbech a ty se v souvislosti se spotřebou tuku zmenšují.

9 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
9.1	Na světě žije méně velbloudů dvouhřbých než dromedárů.	☒	☐
9.2	Když má velbloud při chůzi pravou přední nohu ve vzduchu, levou zadní má na zemi.	☒	☐
9.3	Mezi živočichy označované jako mimochodníci patří kromě velbloudů třeba žirafy a sloni.	☒	☐
9.4	Ztvrdlá kůže, kterou má dromedár například na části svého trupu, má ochrannou funkci.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o dvou zájmenech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Jak zájmeno *nich*, tak zájmeno *jim* odkazuje ke slovu *velbloudi*.
- B) Ani zájmeno *nich*, ani zájmeno *jim* neodkazuje ke slovu *velbloudi*.
- C) Ke slovu *velbloudi* odkazuje zájmeno *nich*, nikoli však zájmeno *jim*.
- D) Ke slovu *velbloudi* odkazuje zájmeno *jim*, nikoli však zájmeno *nich*.

Zdůvodnění

- Zájmenem *nich* je ve výchozím textu zastupováno podstatné jméno *hrby*: *Říká se, že v hrbech si velbloudi nosí vodu na dlouhou cestu. To je ale jen pověra. Mají v nich (tj. v hrbech) totiž uložen tuk.*
- Zájmenem *jim* je ve výchozím textu zastupováno podstatné jméno *velbloudi*: *Velbloudi se ani příliš neboří do písku, a to díky specifickému tvaru nášlapné části nohy. Nelehké putování pouští jim (tj. velbloudům) usnadňují i tři víčka na každém oku a husté řasy.*

1 bod

11 Informace č. 1: Velbloud vydrží více než 14 dní bez vody.

Informace č. 2: Velbloud přežije 35 dní bez jídla.

Které z následujících tvrzení o výše uvedených informacích je pravdivé?

- A) Jako domněnka je ve výchozím textu předkládána pouze informace č. 1.
- B) Jako domněnka je ve výchozím textu předkládána pouze informace č. 2.
- C) Každá z těchto informací je ve výchozím textu předkládána jako domněnka.
- D) Žádná z těchto informací není ve výchozím textu předkládána jako domněnka.

Zdůvodnění

- Informace č. 1 je ve výchozím textu předkládána jako fakt: *velbloud bez vody vydrží prokazatelně přes dva týdny (slovo prokazatelně vyjadřuje, že něco lze prokázat, doložit).*
- Informace č. 2 je ve výchozím textu předkládána jako domněnka: *velbloud po dlouhou dobu (údajně dokonce pět týdnů) přežije i bez jídla (slovo údajně vyjadřuje určitou pochybnost, naznačuje, že daná skutečnost není prokázána).*

12 Rozhodněte o každé z následujících podúloh (12.1–12.4), zda danou dvojici slov lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma (A), nebo ne (N).

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm podtrženo.)

Příklady:

- *Měl vysoký hlas.* → Slova *vysoký* a *hluboký* lze v tomto kontextu považovat za antonyma, tzn. slovo *hluboký* by v této větě mělo opačný význam, než v ní má slovo *vysoký*.
- *Byl to vysoký strom.* → Slova *vysoký* a *hluboký* nelze v tomto kontextu považovat za antonyma.

	A	N
12.1 pyšný – skromní	☐	☒
12.2 navrch – vespod	☐	☒
12.3 nelehké – strastiplné	☐	☒
12.4 nepředstavuje – předvádí	☐	☒

Zdůvodnění

- Přídavná jména *pyšný* a *skromný* mohou být někdy antonymy, ve výchozím textu je však užito sloveso *pyšnit se* s významem *být pyšný na něco, honosit se něčím*.
- Slovo *navrch* je ve výchozím textu užito v ustáleném slovním spojení *mít navrch* s významem *mít převahu* × slovo *vespod* má význam *dole*.
- Slovo *nelehké* je ve výchozím textu užito ve významu *hodně namáhavý, nesnadný* × slovo *strastiplný* má význam *bolestný, plný utrpení*.
- Slovesa *nepředstavovat* a *předvádět* mohou být někdy antonymy (např. ve významu *názorně ne/ukazovat, někoho s něčím ne/seznamovat*), ve výchozím textu je však sloveso *nepředstavuje* užito ve významu *neznamená*.

1 bod

13 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Prodáváme byliné čajové směsi.
- B) Prodáváme byliné čajové směsy.
- C) Prodáváme bylinné čajové směsi.
- D) Prodáváme bylinné čajové směsy.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *bylinný* je odvozeno od podstatného jména *bylina* příponou *-ný*.
- Podstatné jméno *směs* se skloňuje podle vzoru *kost* (*kosti – směsi*).

14 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) „Ano,“ potvrdil pan Wonka. „Ale co když na nebi žádné nejsou, zrovna jako dneska?“ zajímala se Pepička. „Prosím? Já čím dál tím hůř slyším,“ řekl pan Wonka. „Karlíku,“ oznámila babička Pepička svému vnukovi, „ten pán mi připadá nanejvýš podezřelý.“

B) Jeho rodiče, pan a paní Bucketovi, se poprvé po mnoha letech usmívali. „Co nás u všech všudy drží i s touhle potřeštěnou krabicí ve vzduchu?“ zaskřehotala náhle babička Pepička.

C) „Mrakodrápy,“ odpověděl pan Wonka. „A tyhle mrakodrápy,“ pokračovala Pepička, „ty se asi mají zadrápnout za mraky, je to tak?“

D) „Vážená paní,“ promluvil pan Wonka, „to není žádná krabice. Je to velký skleněný výtah a vyletěl s námi až do nebe.“ „A co ho drží ve vzduchu?“ nedala pokoj Pepička.

E) Nastoupili a velký skleněný výtah se vznesl asi tisíc metrů nad zem. Všichni v kabině se tetelili vzrušením při představě, že budou žít ve slavné továrně pana Wonky. Karlík radostně poskakoval na místě.

F) „Mně taky,“ přidala se k ní babička Jiřinka, „vymýšlí si nesmysly.“ Karlík se naklonil ke stařenkám a pošeptal jim: „Hlavně nám to prosím celé nepokazte. Pan Wonka je báječný člověk. A je to můj kamarád.“

(R. Dahl, Karlík a velký skleněný výtah, upraveno)

Řešení

První část: E)

Druhá část: B)

Třetí část: D)

Čtvrtá část: C)

Pátá část: A)

Šestá část: F)

E) Nastoupili a velký skleněný výtah se vznesl asi tisíc metrů nad zem. Všichni v kabině se tetelili vzrušením při představě, že budou žít ve slavné továrně pana Wonky. Karlík radostně poskakoval na místě. **B)** Jeho rodiče, pan a paní Bucketovi, se poprvé po mnoha letech usmívali. „Co nás u všech všudy drží i s touhle potřeštěnou krabicí ve vzduchu?“ zaskřehotala náhle babička Pepička. **D)** „Vážená paní,“ promluvil pan Wonka, „to není žádná krabice. Je to velký skleněný výtah a vyletěl s námi až do nebe.“ „A co ho drží ve vzduchu?“ nedala pokoj Pepička. **C)** „Mrakodrápy,“ odpověděl pan Wonka. „A tyhle mrakodrápy,“ pokračovala Pepička, „ty se asi mají zadrápnout za mraky, je to tak?“ **A)** „Ano,“ potvrdil pan Wonka. „Ale co když na nebi žádné nejsou, zrovna jako dneska?“ zajímala se Pepička. „Prosím? Já čím dál tím hůř slyším,“ řekl pan Wonka. „Karlíku,“ oznámila babička Pepička svému vnukovi, „ten pán mi připadá nanejvýš podezřelý.“ **F)** „Mně taky,“ přidala se k ní babička Jiřinka, „vymýšlí si nesmysly.“ Karlík se naklonil ke stařenkám a pošeptal jim: „Hlavně nám to prosím celé nepokazte. Pan Wonka je báječný člověk. A je to můj kamarád.“

15

15.1 Patřil k lidem budícím důvěru.

Podtržený úsek upravte tak, aby z věty jednoduché vzniklo spisovné a pravopisně i gramaticky správné souvětí obsahující celkem dvě věty. Význam původní věty jednoduché musí zůstat zachován.

15.2 Když se promíchají tyto barvy, získáme požadovaný odstín.

Podtržený úsek upravte tak, aby ze souvětí vznikla spisovná a pravopisně i gramaticky správná věta jednoduchá. Význam původního souvětí musí zůstat zachován.

(Nově vzniklé větné celky musí obsahovat všechny původní informace a nesmí obsahovat žádné informace navíc, např. že jde o dvě barvy.)

Řešení

15.1 – např. Patřil k lidem, kteří budí důvěru.15.2 – např. Promícháním těchto barev získáme požadovaný odstín.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 16

TEXT 1

1. Při vyšetření si postěžoval lékaři, že od té nehody ho bolí celá ruka.
2. Protože jsem ve škole dával pozor, příprava na test mi zabrala jen dvacet minut.
3. Když ji při večeři požádal o ruku, rozplakala se, protože byla velmi šťastná.
4. Dala jsem si do kabelky tolik rtěnek a jiných líčidel, že vážila nejmíň dvě tuny.
5. Ve výloze butiku jsou vystaveny společenské šaty, které byly zlevněny na 5 000 Kč.
6. Při sledování filmů, v nichž vystupují duchové, se většinou trochu bojím.
7. Když s babičkou pečeme cukroví, zpíváme všechny koledy, které si vybavíme.
8. Ačkoli Štěpán chodil do hudební školy, dobře hrát na housle se nikdy nenaučil.
9. Kdykoli mi moje kamarádka Andrea začne vyprávět vtipy, umírám smíchy.
10. Protože ji hodně bolela hlava, vzala si lék, ale ten jí zabral až za hodinu.
11. Včera jsem si přečetl v jednom článku, že medvěd může být vysoký i 3 metry.
12. Napsal mi zprávu, že mé chování v divadle bylo poněkud nevhodné.
13. Na srazu bývalých spolužáků mi došlo, že jsem je neviděl celou věčnost.
14. V pokynech bylo uvedeno, že na letišti musíme být už dvě hodiny před odletem.
15. Petr vyhrál hodně peněz, a tak uspořádal okázalou hostinu v luxusní restauraci.

TEXT 2

Nadsázka – přehnané, zveličené tvrzení, např. *když slyšel její milá slova, zatočil se s ním celý svět; mám hlad, že bych hřebíky polykal.*

max. 3 body

16 V TEXTU 1 jsou tři souvětí, pro něž platí, že se v každém z nich uplatňuje nadsázka. Najděte tato souvětí a napište jejich ČÍSLA. Číslo od sebe zřetelně oddělte čárkou.

(Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného čísla, tak zapsání jakéhokoli čísla, které neodpovídá zadání.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Lídin tatínek je velký sportovec, a tak po Lídě a jejím bratrovi chtěl, aby se také věnovali nějakému sportu. V sedmi letech začala Lída chodit na gymnastiku. Nejdřív byla nadšená, protože se jí líbil sytě červený úbor, sál s obřími **zrcadli** i cvičení se stuhami. Záhy se ale ukázalo, že to nebyla nejlepší volba. Lída totiž nebyla tak nadaná jako ostatní dívky, které navíc trénovaly už od nejútlejšího věku. Vyměnila tedy gymnastiku za plavání, ani v něm ale nevynikala. Svůj talent objevila až ve výtvarném **kroužku**.

Kvůli dceřiným sportovním neúspěchům se tatínek plně **zaměřil** na svého syna. Přihlásil Tomáše na fotbal a chodil s ním na zápasy. Tomášovi sice **nechyběli** potřebné schopnosti, ale běhání za míčem mu připadalo nudné. Dával přednost četbě. Tatínek brzy pochopil, že z jeho dětí vrcholoví sportovci nebudou, a podpořil je v jiných zálibách.

max. 4 body**17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je PRAVOPISNĚ SPRÁVNĚ.**

(Slova zapište bezchybně, a to ve stejném tvaru, v němž jsou užitá v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání. Podtržená slova jsou zapsána správně.)

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *zrcadlo* se skloňuje podle vzoru *město* (s *městy* – *se zrcadly*).
- *Kroužku* je tvarem podstatného jména *kroužek*.
- Sloveso *zaměřit se* je odvozeno od slovesa *měřit*, které je příbuzné se slovem *míra*.
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu ženského v čísle množném (*schopnosti*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*nechyběly*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–22

TEXT 1

(1) Serafina se probudila a pořádně se rozhlédla po ztemnělém sklepení. Zkoumala, zda nějaké krysy nebyly natolik HLOUPÉ, aby sem vlezly, zatímco spala. Tady, v rozlehlém sídle Biltmore, byly VŠUDE. Tohle je slibná noc pro lov, pomyslela si dívka a potichu se vykradla do přízemí. Ve dne bylo plné služebnictva, teď ale místnosti osiřely. Serafina tu znala každou SKULINU. Občas při svých nočních výpravách proklouzla z přízemí i do horních pater. V noci byl totiž celý dům její.

(2) Když bylo Serafině deset let, zeptala se tatínka, jestli i ona má v domě nějakou práci. „Ovšem, a moc důležitou!“ odpověděl. „Jsi HCHK Biltmoru. Hlavní chytačka krysl!“ Serafina si i teď, po více než dvou letech, vybavovala, jakou tehdy pocítila hrdost. Skutečně měla vrozený talent na chytání těch prohnaných škůdců. Ze vzpomínek ji ale najednou vytrhl zvuk ozývající se z nedaleké chodby. Někdo chodí po domě!

Serafina se přitiskla ke zdi. Vzápětí spatřila muže v černém plášti. V jedné ruce držel lucernu a druhou vlekl holčičku ve žlutých šatech. Prošli jen kousek od Serafiny. Vtom se dívinka vytrhla ze sevření a rozběhla se do sklepení. Muž ji začal pronásledovat. Co teď? Serafina by nejradši utekla. Jenže ta holčička... Serafina usilovně přemýšlela. „**Jsem jediná, kdo pro tu chudinku může něco udělat,**“ řekla si nakonec. A vydala se za nimi.

(3) Na kamenné podlaze nejhlubší části sklepení ležela rozbitá lucerna. V pohasínající záři Serafina viděla, že holčička ve žlutých šatech bojuje o život. „Za chvíli už bude konec,“ pronesl zloduch. Náhle mužův černý plášť vzlétl vzhůru a pak jeho záhyby obtočily tělo vzlykající dívčinky jako chapadla hladové chobotnice. Na okamžik ještě Serafina zahlédla vyděšený obličej té malé bojovnice. Záhy však pláč utichl a po děvčátku nezůstalo nic než černota pláště. Nadobro zmizelo.

(R. Betty, Serafina a černý plášť, upraveno)

TEXT 2

Podstatné jméno typu A označuje osobu rodu ženského a je příbuzné se svým mužským protějškem, kterým je podstatné jméno rodu mužského životného. Příklady:

<u>podstatné jméno typu A</u>	<u>jeho mužský protějšek</u>
svědkyně	svědek
královna	král

Podstatné jméno typu B (např. *dcera, žena*) označuje osobu rodu ženského. Podstatná jména tohoto typu mužský protějšek se stejným kořenem nemají.

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
18.1 Serafinu vzbudily krysy pobíhající po sklepení sídla Biltmore.	☐	☒
18.2 V době, kdy holčička ve žlutých šatech zmizela ze sklepení, bylo Serafině minimálně dvanáct let.	☒	☐
18.3 Těsně předtím, než Serafina spatřila muže v černém plášti, se setkala s otcem a hovořila s ním o své práci.	☐	☒
18.4 Tu noc, kdy holčička ve žlutých šatech bojovala o život, šla Serafina ze sklepení přes přízemí do horních pater domu a pak se vrátila do sklepení.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

19 Vypište ze třetí části TEXTU 1 tři zájmena.

(Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Řešení

jeho, té, nic

1 bod**20 Které z následujících tvrzení o třech slovech zapsaných v první části TEXTU 1 velkými písmeny je pravdivé?**

- A) Všechna tato slova jsou v textu spisovná.
- B) Spisovná jsou v textu pouze dvě z těchto slov, a to *hloupé* a *všude*.
- C) Spisovná jsou v textu pouze dvě z těchto slov, a to *všude* a *skulinu*.
- D) Spisovná jsou v textu pouze dvě z těchto slov, a to *hloupé* a *skulinu*.

Zdůvodnění

- Slovo *hloupé* je ve významu *nerozumné, pošetilé* spisovné, v TEXTU 1 je zároveň užito ve spisovném tvaru (nespisovný tvar je v daném větném celku *hloupý – zda nějaké krysy nebyly natolik hloupý*).
- Slovo *všude* s významem *na všech místech* je vždy spisovné, jeho nespisovná podoba je např. *všade*.
- Slovo *skulina* s významem *úzká mezera* je vždy spisovné, jeho nespisovná podoba je např. *škulina*.

1 bod**21 Kterou z následujících možností lze úsek tučně vyznačený v TEXTU 1 nahradit tak, aby význam textu zůstal zachován?**

- A) Nakonec si řekla, že je jediná, kdo pro tu chudinku může něco udělat.
- B) Je jediná, kdo pro tu chudinku může něco udělat, řekla jsem si nakonec.
- C) Nakonec si řekla, že jsem jediná, kdo pro tu chudinku může něco udělat.
- D) Jsem jediná, kdo pro tu chudinku může něco udělat, řekla jsem si nakonec.

Zdůvodnění

V posuzovaném úseku promlouvá přímou řečí Serafina: jde o postavu, která v příběhu vystupuje, není ale vypravěčem. Význam TEXTU 1 zůstane zachován, pokud sloveso *být* uijeme ve 3. osobě čísla jednotného a zároveň zachováme tvar 3. osoby čísla jednotného u slovesa *říct*.

1 bod**22 Které z následujících tvrzení o dvou slovech podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?**

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- A) Obě tato slova jsou podstatná jména typu A.
- B) Obě tato slova jsou podstatná jména typu B.
- C) Slovo *chytačka* je podstatné jméno typu A, slovo *bojovnice* je podstatné jméno typu B.
- D) Slovo *chytačka* je podstatné jméno typu B, slovo *bojovnice* je podstatné jméno typu A.

Zdůvodnění

- Příbuzným mužským protějškem podstatného jména *chytačka* je podstatné jméno *chytač*.
- Příbuzným mužským protějškem podstatného jména *bojovnice* je podstatné jméno *bojovník*.

1 bod

23 Která z následujících vět NENÍ zapsána pravopisně správně?

- A) Velice mě zaujaly její povídky.
- B) Vyprávěla o mě samé nesmysly.
- C) Sestřenice na mě měly dobrý vliv.
- D) Potěšil mě svým přístupem k práci.

Zdůvodnění

Zájmeno *já* má v 6. pádě tvar *mně*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

Čísla, která jsou uvedena v levém sloupci, děl dvěma.

max. 2 body

24 Napište smysluplnou spisovnou větu o čtyřech slovech, v níž výraz DĚL bude jednoznačně jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

(Vzniklá věta musí obsahovat tvar *děl*, musí být gramaticky i pravopisně správná a musí obsahovat přísudek. Výraz *děl* nesmí být použit jako vlastní jméno.)

Zdůvodnění

Výraz *děl* je ve výchozím textu slovesem, ve vzniklé větě tedy musí být tento výraz použit jako podstatné jméno *dílo* nebo *dělo* ve tvaru 2. pádu čísla množného, např. *Koupil mnoho uměleckých děl; Loď vystřelila z děl.*

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Nápad vytvořit hrající silnici se zrodil v Dánsku. Její princip je jednoduchý: povrch vozovky se naruší **drážkami**, a když po takto upraveném úseku jede auto, začne hrát hudba. To, které tóny zazní, závisí na několika **faktorech**, např. na hloubce drážek.

Zpříjemnit si jízdu tímto způsobem můžete už v několika zemích. Třeba známá americká silnice Route 66 má úsek dlouhý několik set metrů, který vyhrává píseň *Amerika je krásná*. Na blížící se hudební zážitek zde upozorňuje značka, která nabádá řidiče, aby najeli na zdrsňený pruh. Podle místních úřadů by tato inovace mohla řidiče přimět k pomalejší, a tedy i bezpečnější jízdě. Pokud totiž na tomto úseku pojedete rychleji než 45 mil za hodinu (jen pro představu – vzdálenost 45 mil odpovídá asi 72 km), silnice nebude hrát čistě.

Ne vždy ale tvůrcům jejich záměr VYJDE. Například v kalifornském městě Lancaster měla jedna silnice hrát předehru k opeře Vilém Tell. Tóny však byly falešné, i když jste dodrželi povolenou **rychlostí**. Kvůli chybě ve výpočtu byly totiž drážky špatně umístěny. Hrající pruh silnice na severu Nizozemska zase musel být odstraněn záhy poté, co byl vybudován. **Obyvatelům** nedaleké vsi totiž neustálé opakování stejné písně vadilo.

(www.irozhlas.cz, upraveno)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
25.1 Úsek o délce jednoho kilometru je kratší než úsek o délce jedné míle.	☒	☐
25.2 Silnice nazývaná se Route 66, jejíž úsek hraje píseň <i>Amerika je krásná</i> , má celkovou délku několik set metrů.	☐	☒
25.3 První silnici s hrajícím pruhem vybudovali v Dánsku a zatím poslední taková silnice byla postavena v Nizozemsku.	☐	☒
25.4 Falešné tóny, které vydávala jedna silnice v kalifornském městě Lancaster, byly způsobeny nesprávným umístěním drážek.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

26 Ve kterém z následujících souvětí je sloveso VYJÍT použito ve stejném významu jako ve výchozím textu?

(Posuzované sloveso je ve výchozím textu zapsáno velkými písmeny.)

- A) Není náročný, a tak vždy vyjde s málo penězi.
- B) Včera to dost pokazil, ale zítra mu to snad vyjde.
- C) Rozhodla se, že dnes večer si konečně někam vyjde.
- D) Zcela přestal cvičit, takže nepochybně vyjde z formy.

Zdůvodnění

Sloveso *vyjít* je pouze v možnosti B) užito ve stejném významu jako ve výchozím textu, a to ve významu *dosáhnout nějakého výsledku, mít úspěch*. V ostatních posuzovaných souvětích je užito v jiném významu:

- v možnosti A) má význam *vystačit*;
- v možnosti C) má význam *někam si zajít*;

- v možnosti D) má význam *ztratit dovednost, schopnost dobrých výkonů*.

1 bod

27 Které z následujících slov se ve výchozím textu vyskytuje v chybně užitém tvaru?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně. Příklad: Podtržené slovo ve větě *Otevřeno máme do čtyři hodin* je v chybně užitém tvaru.)

- A) drážkami
- B) faktorech
- C) rychlostí
- D) obyvatelům

Zdůvodnění

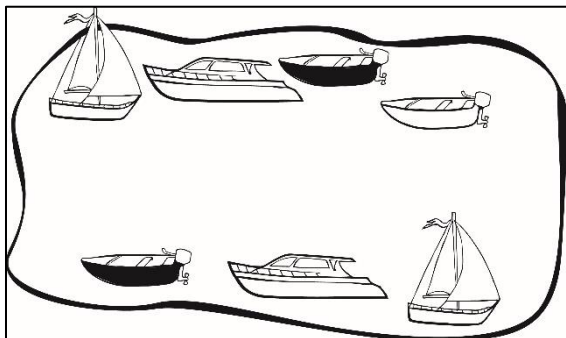
Podstatné jméno *rychlost* musí být v textu užit ve 4. pádě čísla jednotného: *i když jste dodrželi povolenou rychlost*.

max. 4 body

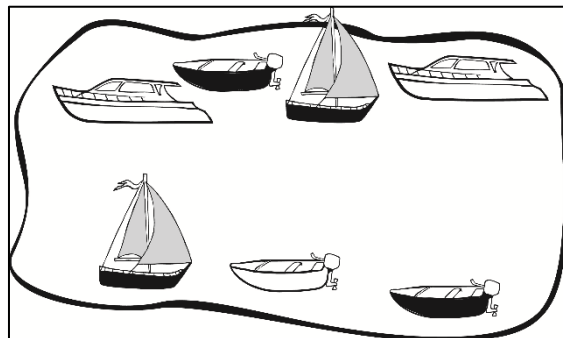
28 Přiřadte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

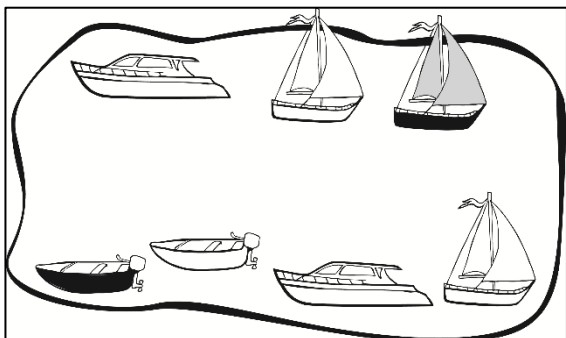
28.1

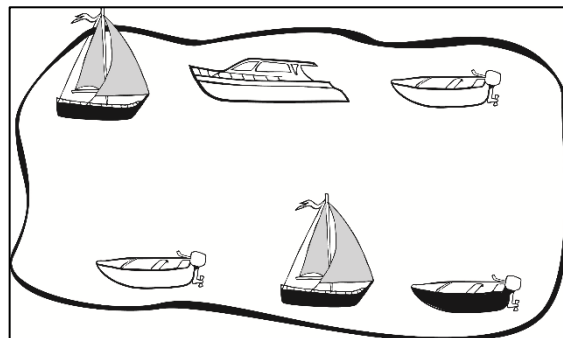
28.2

28.3

28.4

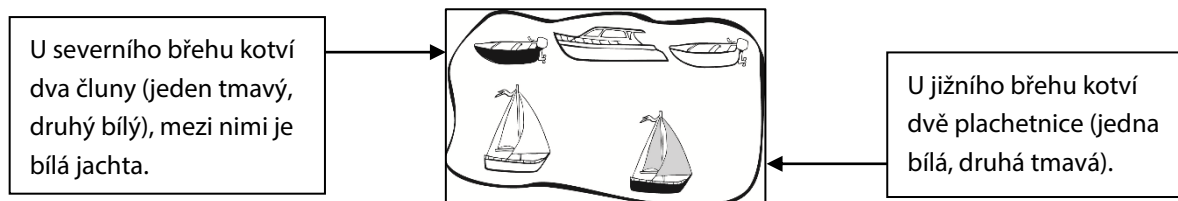

- A) Na celém jezeře je lichý počet lodí. Většinu ze všech motorových lodí na jezeře tvoří čluny. U jižního břehu kotví dvě tmavé lodě.
- B) U severního břehu kotví sudý počet bílých lodí. Ze všech lodí na jezeře jsou celkem čtyři motorové. U jižního břehu nekotví žádná jachta.
- C) Na celém jezeře je sudý počet plachetnic. U severního břehu kotví více lodí než u břehu jižního. Většinu ze všech lodí na jezeře tvoří bílé lodě.

- D) U jižního břehu kotví lichý počet lodí. Na celém jezeře je počet plachetnic shodný s počtem jachet. U severního břehu nekotví žádný tmavý člun.
- E) U jižního břehu kotví sudý počet motorových lodí. U severního břehu kotví tmavá plachetnice. Na celém jezeře jsou dvě jachty, z nichž každá kotví u jiného břehu.
- F) Na celém jezeře je sudý počet tmavých lodí. Počet plachetnic, které kotví u severního břehu, je shodný s počtem člunů kotvících u jižního břehu. U severního břehu kotví lichý počet lodí.

Vysvětlivky:

Na níže uvedeném obrázku je jezero, na kterém se nachází celkem pět lodí:
tři jsou motorové, dvě jsou plachetnice bez motoru.

Řešení

- 28.1 C)
- 28.2 A)
- 28.3 F)
- 28.4 B)